

Program proti šikanování

Program proti šikanování byl vypracován v souladu s Metodickým pokynem ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení čj.24 246/2008-6 a je součástí Minimálního preventivního programu školy.

Šikanování

je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit.

Zahrnuje jak fyzické útoky, tak i slovní. Nově se může realizovat i prostřednictvím elektronické komunikace (tzv. kyberšikana): útoky prostřednictvím e-mailů, sms zpráv, prezentace urážlivého materiálu na internetových stránkách apod.

Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků.

Projevy šikanování:

- 1. verbální šikana**, přímá a nepřímá – psychická šikana (součástí je i kyberšikana, děje se pomocí ICT technologií)
- 2. fyzická šikana**, přímá a nepřímá (patří sem i krádeže a ničení majetku oběti)
- 3. smíšená šikana**, kombinace verbální a fyzické šikany (násilné a manipulativní příkazy apod.)

Prevence šikanování

ředitel školy:

- a)** odpovídá za systémové aktivity školy v oblasti prevence šikanování a násilí
- b)** zajišťuje vzdělávání pracovníků (pedagogických i nepedagogických) v akreditovaných kurzech k problematice šikanování
- c)** zajišťuje v souladu s pracovním řádem dohled pedagogických pracovníků nad žáky zejména ve škole před vyučováním, o přestávkách mezi vyučovacími hodinami. Především v prostorách, kde k šikanování již došlo nebo kde by k němu mohlo docházet.
- d)** zajistí, aby žáci i pedagogičtí pracovníci byli seznámeni s negativními důsledky šikanování, a to jak pro jeho oběti a pachatele, tak i pro celý třídní (školní) kolektiv. Za zvlášť nebezpečnou je třeba považovat tendenci podceňovat počáteční projevy šikanování.

školní metodik prevence:

- a)** vypracuje Krizový plán, který je součástí MPP
- b)** zodpovídá za realizaci Krizového plánu v případě výskytu šikany a spolupracuje se žáky, s třídními učiteli, výchovnou poradkyní, vedením školy a dalšími pedagogickými pracovníky
- c)** spolupracuje se zákonnými zástupci žáků (případně pověří třídního učitele nebo výchovnou poradkyni)
- d)** účastní se odborných seminářů s tematikou šikany, sleduje odbornou literaturu v této oblasti
- e)** poskytuje pedagogickým pracovníkům základní informace k prevenci a řešení tohoto specifického problému
- f)** zajistí doplňování školní knihovny o literaturu z oblasti problematiky šikanování

třídní učitel (ve vztahu k primární prevenci):

- a)** spolupracuje se školním metodikem prevence na zachycení varovných signálů, podílí se na realizaci Minimálního preventivního programu, Krizového plánu a na pedagogické diagnostice
- b)** motivuje k vytvoření vnitřních pravidel třídy, která jsou v souladu se školním řádem, a dbá na jejich důsledné dodržování (vytváření otevřené bezpečné atmosféry a pozitivního klimatu ve třídě)
- c)** podporuje rozvoj pozitivních vazeb mezi žáky třídy
- d)** zprostředkovává komunikaci s ostatními členy pedagogického sboru a je garantem spolupráce školy se zákonnými zástupci žáků třídy
- e)** získává a udržuje si přehled o osobnostních zvláštностech žáků třídy a o jejich rodinném zázemí

každý učitel:

- a)** podporuje při hodinách i mimo výuku solidaritu, toleranci, vědomí sounáležitosti, spolupráci mezi žáky a rozvíjí jejich vzájemný respekt a jednání v souladu s právními normami s důrazem na právní odpovědnost jedince
- b)** posiluje a vytváří podmínky pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy
- c)** důsledně a systematicky vede žáky k osvojování norem mezilidských vztahů založených na demokratických principech respektujících identitu a individualitu žáka

učitelé občanské nauky:

- a)** seznamují žáky se šikanou jako tématem ve výuce, diskutují se žáky
- b)** upozorňují žáky na právní důsledky šikany - šikanování žáků může naplňovat skutkovou podstatu trestných činů (vydírání, omezování osobní svobody, útisku, ublížení na zdraví, poškozování cizí věci apod.)

Krizový plán

Cílem Krizového plánu školy je eliminace a minimalizace škody v případě, že k šikanování ve školním prostředí dojde. Stanoví kompetence jednotlivých osob, specifický postup a způsob řešení.

Obsahuje 4 části:

- 1. Postupy řešení šikanování** (počáteční stádia šikany a pokročilá šikana s neobvyklou formou)
- 2. Výchovná aj. opatření**
- 3. Spolupráce se specializovanými institucemi** (řešení případů pokročilé a nestandardní šikany, např. výbuchu skupinového násilí vůči oběti)
- 4. Spolupráce s rodiči**

ad 1. Postupy řešení šikanování - počáteční stádia

Vyšetřování – zajišťují: zástupkyně ředitele a výchovná poradkyně ve spolupráci s třídním učitelem, metodická prevence (o zahájení vyšetřování neprodleně informují vedení školy)

a) rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili, a s oběti

b) nalezení vhodných svědků

c) individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí a agresorů)

Zajištění ochrany obětem

Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi

Potrestání agresorů (výchovná aj. opatření)

Postup řešení šikanování - pokročilá šikana s neobvyklou formou

V případě skupinového násilí vůči oběti, tzv. třídního lynčování, bude dodržen následující postup:

- Bezprostřední záchrana oběti
- Přivolání dalších pedagogických pracovníků, aby zabránili pokračování násilí, zajistili agresory a odvedli oběti do bezpečí
- Pokračující pomoc a podpora oběti
- Nahlášení policii a zahájení vlastního vyšetřování (domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování; zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi)
- Potrestání agresorů (výchovná opatření)

ad 2. Výchovná opatření

Dále pracovat s agresorem (jeho náhled na vlastní chování, motivy, rodinné prostředí).

V případě počátečního stádia šikany zajišťuje školní metodik prevence ve spolupráci s třídním učitelem a výchovnou poradkyní školy, v případě pokročilé šikany zprostředkuje výchovná poradkyně spolupráci se specializovanými institucemi .

Potrestání agresorů je v kompetenci výchovné komise školy (jejími členy jsou: ředitel školy, zástupce ředitele, školní metodik prevence, výchovná poradkyně a třídní učitel).

Běžná opatření (u počátečního stádia šikany):

- o napomenutí třídního učitele
- o důtka třídního učitele
- o důtka ředitele

- podmíněné vyloučení
- vyloučení ze školy
- snížení známky z chování
- převedení do jiné třídy

V mimořádných případech (pokročilá stádia šikany):

- •editel školy doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP
- •editel školy podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou

ad 3. Spolupráce školy se specializovanými institucemi

Součinnost se specializovanými institucemi je žádoucí v případě počátečního stádia šikany, pokud to vyžaduje neuspokojivý psychický stav oběti, tj. nestačí pomoc školního metodika, třídního učitele či jiného pedagogického pracovníka, ke kterému oběť pociťuje důvěru a ochotně s ním spolupracuje.

Při řešení případů pokročilé a nestandardní šikany je spolupráce s kompetentními institucemi nezbytná. Tuto spolupráci zajišťují: výchovná poradkyně, třídní učitel, vedení školy.

Seznam institucí:

- Pedagogicko-psychologická poradna pro Prahu 1
- další odborníci: klinický psycholog, psychoterapeut, psychiatr – dle doporučení výchovné poradkyně
- Magistrát hl. města Prahy - odbor sociálně právní ochrany dětí
- Policie ČR

ad 4. Spolupráce s rodiči

S Krizovým plánem jsou vždy na začátku školního roku prokazatelně seznámeni zákonní zástupci žáka – zajišťují třídní učitelé žáků prvního ročníku – odkaz na webové stránky školy. Pokud rodiče informují školu o podezření na šikanování, je odborné vyšetření záležitosti v kompetenci výchovné poradkyně ve spolupráci s třídním učitelem, metodičkou prevence a vedením školy.

Při nápravě šikany jsou informováni zákonní zástupci žáků (obětí a agresorů) a vyzváni ke spolupráci.

Při jednání s rodiči dbají pedagogičtí pracovníci na taktní přístup a zejména na **zachování důvěrnosti informací.**

V Praze dne 1. 9. 2011

Vypracovala: Ing. Miroslava Trepková – školní metodik prevence
Schválil: Ing. Jan Hildebrand – ředitel školy